

מנהיגות אמיתית

בשבועות אלה עוסקים אנו בסיפור המכונן של עשר המכות. רעיונות רבים נלמדים מעניין המכות, והן משמשות כנושא לדין והעמקה במובנים רבים. כל פעם שישנו מספר מסויים יש מקום לנתח מספר זה ולחלק אותו לקבוצות שונות. (כך עושים גם בעשרת הדברות). ישנן חלוקות מפורסמות כגון: דצ"ך עד"ש באח"ב של רבי יהודה, מכות עם התראה ובלי, מכות בהן חיזק פרעה את ליבו לעומת מכות שה' חיזק את ליבו ועוד. מתוך עיון בפרשיות ניתן להעלות חלוקה נוספת והיא : מכות שבהן ביקש פרעה ממשה להתפלל עבורו ומכות שלא . בחנו את עצמכם – האם אתם יכולים "לשלוף" מהזיכרון מהן המכות שבהן פרעה מבקש ממשה "לעתור" לה' להפסקת המכה. מלאכת הניחוש אינה קלה כלל ועיקר , מכיון שייכתנו סברות לכאן או לכאן . גם לאחר שמוצאים את התשובה הכתובה בפסוקים לא בנקל ניתן לעמוד על המכנה המשותף למכות אלה . המכות הן : **צפרדע** , **ערוב** , **ברד וארבה**. (סימן שיכול להקל על הזכירה הוא ראשי תיבות – **אצב"ע**). מהו אם כן המכנה המשותף לארבע מכות אלה? כדי לענות על כך ניתן לחשוב על משהו שהיה קשה במיוחד במכות אלה , אך ניתן גם לחפש מילה או משפט של התורה שיכולים להנחות אותנו לתשובה המיוחלת. אור החיים הקדוש עומד בפירושו על משהו במכות אלה שגרם למצוקה גדולה , אך ניתן לראות רמז בתורה לנקודה שבאמת הפריעה לפרעה . מתוך עיון בפסוקים ניתן לראות שבכל אחת ממכות אלה מדגישה התורה שהמכה חדרה לתחום הפרטי של פרעה . הבה נעיין בפסוקים: במכת צפרדע- " ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו **בביתך** " , במכת ערוב- " הנני משליח בך ובעבדיך ובעמך **ובביתך** את הערוב " , במכת ברד- לא מופיע הביטוי בית , אך מופיע ביטוי ייחודי למכה זו – " כי בפעם הזאת אני שולח את כל מגפותי אל **ליבך** " . ובמכת ארבה- " הנני מביא מחר ארבה בגבולך ... ומלאו **בתיך** " . הנתון שמתגלה לעינינו הינו מעורר עניין באופן מיוחד. מכות רבות ניחתו על העם המצרי, ואין ספק שחלק ממכות אלה היו יכולות להיחסך אילו לא התעקש כל כך פרעה . אך מעבר לכך למדים אנו משהו מרכזי על דמותו של פרעה כמנהיג. מהו הרגע שבו פרעה מרגיש צורך להתחנן להסרת המכה ? מנהיג אמיתי שרואה לנגד עיניו את צרכי צאן מרעיתו היה נאבק להסרת המכה כאשר היא נוגעת לעמו , ואילו כאשר הדבר נוגע לו באופן אישי היה הוא מתגבר. אך לא זו דרכו של פרעה. מלך מצרי זה רואה בעמו כלי שרת בידיו, **הוא אינו משרת את עמו אלא עמו משרת אותו**. לפיכך, כל עוד לא הגיעה המכה לביתו או לליבו של פרעה, נהג הלה באדישות כלפי המכה. אם עמו סובל - שיסבול, והרי המלך יכול להמשיך למלוך. ערוותו המנהיגותית של פרעה נחשפת לעין כל במכות אלה. לאור זאת ניתן להבין מהי המכה שצריך לצרף לקבוצה זו , הלא היא מכת בכורות . מדוע "נשבר" פרעה דווקא במכת בכורות? לאור דברינו התשובה ברורה: " והיה בחצי הלילה וה' היכה כל בכור בארץ מצרים, **מבכור פרעה** היושב על כסאו עד בכור השבי " . ולכן מיד – " **ויקם פרעה** לילה...ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי". רגע השבירה של פרעה הוא הרגע שבו המוות מגיע **לביתו שלו**. רעיון זה אינו שלם אם לא מעמידים לעומת פרעה את האנטי תיזה שלו , הלא הוא משה רבינו. בהמשך דרכו של משה, ימצא משה את עצמו ברגע גורלי שבו יאלץ להכריע ביו טובתו שלו לבין המחוייבות שלו לעמו . מיד לאחר מעמד הר סיני חוטא העם בחטא כבד שבגינו רוצה הקב "ה להשמיד את העם ולהתחיל הכל מחדש עם משה רבינו . התורה אומרת כך: " ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואלכלם , ואעשה אותך לגוי גדול " (שמות לב,י). אילו הוצעה הצעה מעין זו לפרעה היה בודאי מאמץ אותה בשמחה . אך לא כן משה . תגובתו הינה חד משמעית : " ועתה אם תישא חטאתם , ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת " .(לב,לב). חכמינו שאלו במה זכו אבותינו להיגאל ממצרים, הרי הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה? תשובות שונות ניתנו לעניין. ניתן להוסיף שההבדל המהותי בין עם ישראל למצרים הוא במנהיגים שלהם. לא בכדי מתחיל תיאור יציאת מצרים בתיאור מפורט של דמותו של משה , מכיון שאישיותו של משה ומנהיגותו המיוחדת מהוות סיבה לגאולת עם ישראל . מכאן לימוד חשוב לדורות. יכולתו של עם ישראל להיגאל ולהצליח הינה כאשר יש לו מנהיגים שרואים את עצמם כמשרתי העם . חז"ל לימדונו על מאפייני המנהיגות את הקביעה הבאה: "אתם חושבים שררה אני נותן לכם , עבדות אני נותן לכם " . כאשר מביטים על מדינות רבות בעולם ובעיקר בקרב שכנינו, ניתן לראות שמנהיגי מדינות אלה רואים לנגד עיניהם את טובתם האישית ולא את טובת עמם . על מנת שנוכל להיות חזקים מהם , עלינו להיות טובים מהם ולהעמיד מנהיגות אמיתית. מגאולת מצרים למדנו שהמפתח לגאולה הוא מנהיגות ראויה, ולכן עלינו לטפח ולהצמיח מנהיגים הרואים את עצמם כשליחי העם וכמשרתיו .